

11.11.2022

Kannanotto: Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella toimivien yhdistysten toimintaedellytykset turvattava

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella ja erityisesti Hyvinkäällä toimivien sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan yhdistysten perustoiminnan rahoitus on uhattuna hyvinvointialueelle siirtymisen vuoksi. Hyvinkääläiset yhdistykset ovat joutuneet keskelle hyvinvointialueen ja kaupungin sisäistä kädenvääntöä siitä, kumman tahon tulisi maksaa avustuksia ja millä kriteereillä. Tässä tilanteessa Hyvinkäällä toimivat yhdistykset ovat eriarvoisessa asemassa suhteessa muihin Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntiin, sillä muiden kuntien osalta vastaavaa keskustelua paikallisten sote-järjestöjen avustamisen vähentämisestä ei ole käyty. Jos käsittelyssä oleviin avustusesityksiin ei saada muutosta, käy niin, että useampi aiemmin kaupungin tai Keusoten tukea saanut yhdistys putoaa täysin sekä kaupungin, että hyvinvointialueen avustusten ulkopuolelle.

Osa sosiaali- ja terveysalan järjestöistä saa STEA-avustusta, mutta huoli rahoituksen riittävydestä tulevaisuudessa on suuri. Tämä perustuu mm. Veikkauksen varojen vähenemiseen ja siirtymiseen valtion budjetista avustamiseen. Hyvinvointialue hyötyy myös STEA-rahoitteisesta toiminnasta, sillä hyvinvointialueen palveluista ohjataan asiakkaita järjestöjen toteuttaman toiminnan piiriin.

Hyvinkäällä toimii lukuisia suurempia ja pienempiä sosiaali- ja terveysalan yhdistyksiä, joiden kaikkien toiminta tukee hyvinkääläisten hyvinvointia ja terveyttä. Osalla yhdistyksistä on palkattua henkilökuntaa ohjaamassa ja koordinoimassa toimintaa ja osa toimii täysin vapaaehtoisvoimin. Yhdistystoiminta on aina lähtökohtaisesti myös ennaltaehkäisevää toimintaa; tarjoamalla tukea ja apua matalalla kynnyksellä ennaltaehkäistään suurempien ongelmien syntymistä ja raskaampien palvelujen tarvetta. Yksikään yleishyödyllinen yhdistys ei tee varsinaista korjaavaa hoitotyötä vaan yhdistykset kulkevat ihmisen rinnalla eri elämäntilanteissa tarjoten sitä, mitä julkinen sektori ei voi antaa; mm. aikaa, aitoa kohtaamista ja vertaistukea.

Hyvinvointialueen kaavailemat avustukset sulkevat pois yhdistysten perustoiminnan avustamisen sekä kaiken paikallisesti, yhden kunnan alueella toteutettavan toiminnan siitä huolimatta, että Hyvinkää on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukasmäärältään suurin kaupunki. Tämän toteutuessa moni Hyvinkäällä vuosia ko. teemojen parissa työskennellyt isompi yhdistys joutuu mittavien taloudellisten haasteiden eteen ja vaarana on järjestölähtöisen, matalan kynnyksen tukitoiminnan väheneminen tai loppuminen. Jotta hyvinkääläiset saavat myös tulevaisuudessa tukea ja apua järjestöiltä ja ongelmat eivät ns. siirry kadulle, hyvinvointialueen on:

- budjetoitava järjestöavustuksiin vuosittain riittävä määrä rahaa (olemme laskeneet, että hyvinvointialueella puhutaan noin miljoonan euron avustusbudjetista, kun lasketaan yhdistysten tekemän työn arvo)
- taattava järjestöavustusten jatkuvuus niin, ettei avustusten maksamisesta tarvitse neuvotella vuosittain uudelleen
- poistettava avustuskriteereistä kirjaukset siitä, että toiminnan tulee toteutua koko hyvinvointialueella (myös paikallisen toiminnan avustamiseen on varattava avustuksia)
- lisättävä avustustiloihin myös yhdistysten perustoiminnan avustaminen ja määriteltävä toiminta-avustuksille selkeä vuosittainen hakuaika ja jakoperusteet

Hyvinkään Yhdistykset ry

Hyvinkään Toimari ry

Hyvinkään Mäntylä ry

Hyvinkään Omaishoitajat ry

Kriisikeskus Hymise / Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry

Hyvinkään Setlementtiyhdistys ry

Hyvinkään Kehitysmaayhdistys ry

Hyvinkään Pelastakaa Lapset ry

Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry

Alla muutamien suurimpien hyvinkääläisten sosiaali- ja terveysalan yhdistysten esimerkkejä siitä mitä tapahtuu, jos järjestölähtöinen, matalan kynnyksen toiminta ajetaan alas Hyvinkäällä.

Kriisikeskus Hymisen matalan kynnyksen kriisiapu on lyhytkestoista keskusteluapua vaikeassa elämäntilanteessa, mikä ennaltaehkäisee ongelmien syventymistä ja kriisien pitkittymistä ja usein jatkoavun tarvetta. Jo kahden vuoden ajan asiakasmäärät ovat olleet voimakkaassa kasvussa. Jos tämä toiminta lakkaisi, näiden asiakkaiden palvelutarve näkyisi monin eri tavoin ja kanavoituisi erilaisena pahoinvointina näkyen monissa kaupungin toimissa. Vaikka kriisiapu on nähty ensisijaisesti sote-toimintana, on sen hyte-vaikutus myös todella suuri.

Hyvinkään Mäntylä Asunnottomuuteen päätyvät henkilöt ovat usein moniongelmaisia ja asunnottomuus aiheuttaa usein kielteisen kierteen. Ei kuitenkaan voida tietää tai ennustaa, eikä siten suoraan laskea, millaisia asunnottomien palveluita yksittäinen henkilö tulisi käyttämään, jos hän päätyy asunnottomaksi. Kustannuksia laskettaessa on huomioitava mm. terveydenhuollolle ja sosiaalihuollolle tulevat kulut asunnottomuudesta, rikosoikeudelliset kustannukset yhteiskunnalle asunnottomuuteen liittyen ja taloudellisen tuotteliaisuuden lasku. Asunnottomuudesta aiheutuvat ongelmat asunnottomille henkilöille ovat tyypillisesti sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä.

Hyvinkään Omaishoitajat Yhdistys toimii omaishoitajien sekä heidän läheistensä, vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden aseman parantamiseksi ja tukemiseksi. Yhdistyksen vapaaehtoiset tarjoavat henkistä tukea ja virkistystoimintaa omaishoitajille sekä myös hoidettaville. Ilman hyvinkääläisiä omaishoitajia lähellä tarjottavaa toimintaa heidän arkensa vaikeutuu entisestään. Omaishoitajia tukevat Keusoten palvelut ovat suuressa määrin siirtyneet kauemmas ja monien ulottumattomiin. Yhdistyksen tarjoama toiminta on monille merkittävä ja ainoa tukimuoto. Yhdistyksen tilat Kansankadulla mahdollistavat kodinomaista matalan kynnyksen toimintaa, johon omaishoitajien on helppo osallistua.

Hyvinkään Toimari ry toteuttaa hävikkiruokaterminaalin kautta hyvinvointityötä kaupunkilaisille. Ruokaa lähtee noin 600 henkilölle viikoittain eri jakopisteisiin. Toimarin ensisuoja on paikka, jossa päihteettömät ja päihtyneet voivat yöpyä maksutta. He saavat ruokaa ja puhtaita vaatteita. Asunnottomien päihteetön tilapäisasuminen on 20 henkilölle. Asukkaiden asumisen tilanne ja palvelujen tarve kartoitetaan. Tänä vuonna on 39 henkilölle löytynyt koti. Sekä Asuntolassa, että Hävikkiruokaterminaalissa järjestetään kuntouttavaa työtoimintaa ja työkokeiluja. Asiakkaat ovat 18 vuotiaista ylöspäin ja he ovat joutuneet asunnottomiksi erilaisista syistä. Kaikki eivät ole päihteiden käyttäjiä.

Hyvinkään Verson kävijämäärät ovat lisääntyneet. Osallistujia on lähes 100 kuukaudessa ja keskimäärin 30 päivässä. Versoon tulee uusia tutustujia viikoittain julkiselta puolelta henkilökunnan saattamana. Jos asiakkailta ei olisi vertaistukitoimintaa, jäivät he enimmäkseen yksin kotiin. Tämän seurauksena yksinäisyys, eriarvoisuus ja syrjäytyminen lisääntyy, toimintakyky heikkenee, mielenterveysongelmat kasvavat, eikä ole voimavaroja tai taitoa hakeutua palveluiden piiriin ja tilanne voi kriisiytyä. Verson merkitys näkyy selvästi loma-aikoina, jolloin Versotalo on suljettu. Verson kävijöiden sairaalajaksot ajoittuvat juuri sulkuaikoihin.

Hyvinkään Yhdistysten toiminnassa käy karkeasti jaettuna vuoden jokaisena arkipäivänä noin sata ihmistä. Yhdistysten vertaistukitoiminnalla ja matalan kynnyksen kohtaamistyöllä tuetaan erityisesti ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten hyvinvointia ja vähennetään yksinäisyyttä. Kasvaneet toimintakustannukset ja epävarmuus kustannusten noususta tulevaisuudessa aiheuttavat taloudellisia haasteita yhdistyksen toiminnalle Onnensillassa.